

EKOLOŠKO KMETIJSTVO, LOKALNA, SAMOOSKRBA IN KRATKE VERIGE

Izberite hrano,
ki nima za sabo
na stotine
kilometrov.

Analiza stanja ekološkega kmetijstva v RS (1)

- v l. 2012 v ekološko kontrolo vključenih 2.682 KMG (3,6%)
- v l. 2012 2.104 kmetij prejelo »ekološki« certifikat
- v l. 2012 v ekološko kontrolo vključenih 35.100,67 ha (7,6%)
- delež ekoloških živil na trgu 1%, od tega 20% slovenskega porekla (Vir: ITR, 2010)
- povprečna velikost ekološke kmetije je 13,08 ha (2012)
- dosednji porast eko pridelave močno zaostaja za dinamiko rasti povpraševanja po ekoživilih

Analiza stanja ekološkega kmetijstva v RS (2)

Pridelava

Rastlinska proizvodnja

- v pridelavi med kulturami prevladujejo travinje (88,2%)
- razmeroma dober obseg povečevanja površin zavzemajo njive-poljščine (prevladuje pšenica, sledijo ječmen, pira, lucerna,...)
- zelo počasno povečevanje površin beležimo pri trajnih nasadih in vrtninah (največje povpraševanje)
- velike potrebe se kažejo po kvalitetnem semenskem materialu
- struktura eko pridelave ne sledi povpraševanju

Živinoreja

- stalež živali se iz leta v leto povečuje
- po obsegu prireje prevladuje drobnica, sledi govedo in perutnina
- povprečni stalež živali na KMG je 10,55 GVŽ
- obseg čebelarstva je zanemarljiv

Analiza stanja ekološkega kmetijstva v RS (3)

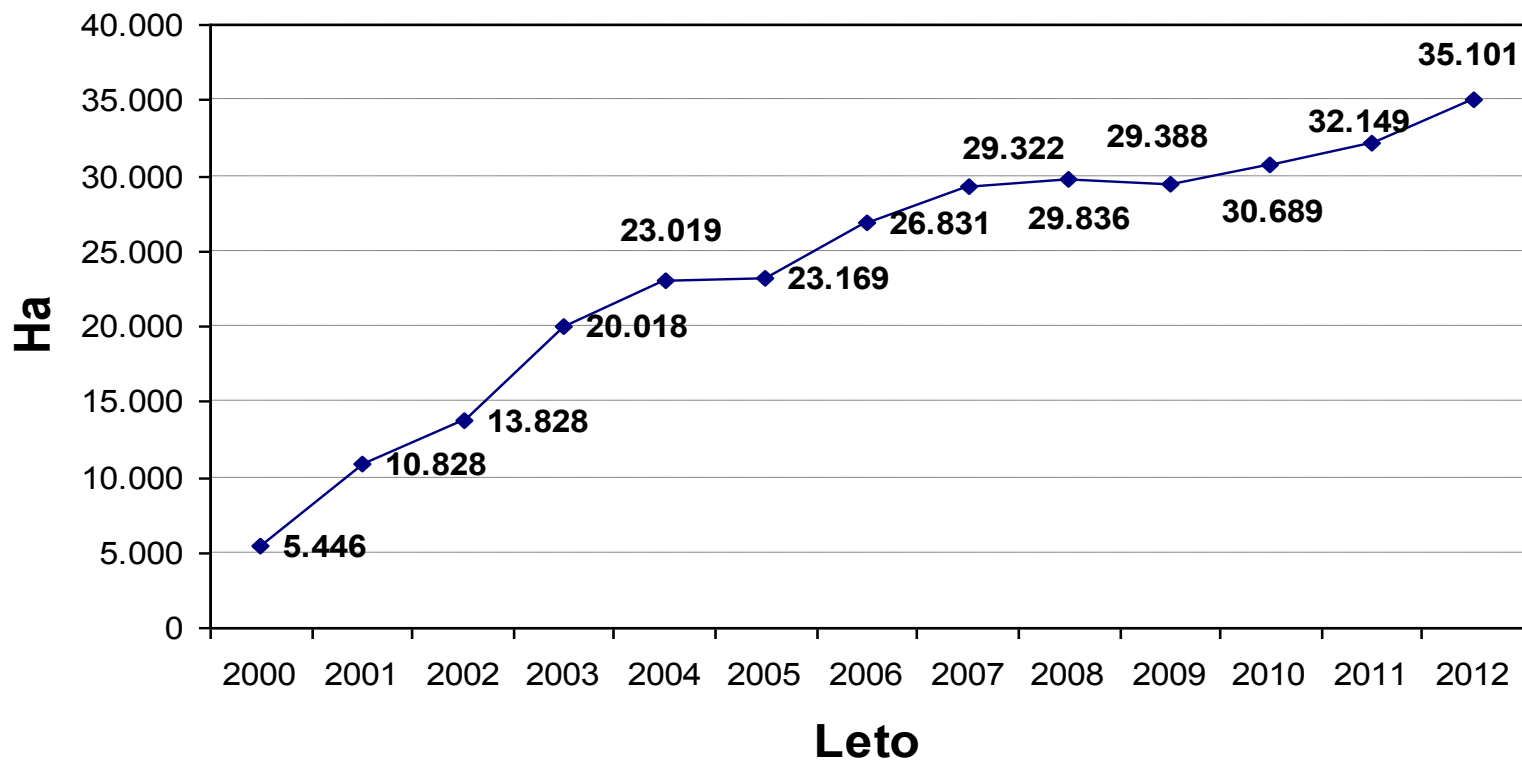
Predelava

- št. predelovalnih obratov se iz leta v leto povečuje (185 od tega 18 OJP)
- predelava ekoživil še precej nerazvita, pridelovalci so večinoma majhni in razpršeni
- pri predelavi prevladujejo izdelki kot so testenine, kosmiči, olje, kis, mlečni izdelki, sadni sokovi,...
- slabo trženje in predelava ekološkega mleka in mesa

Statistični podatki za sezono 2012 (1)

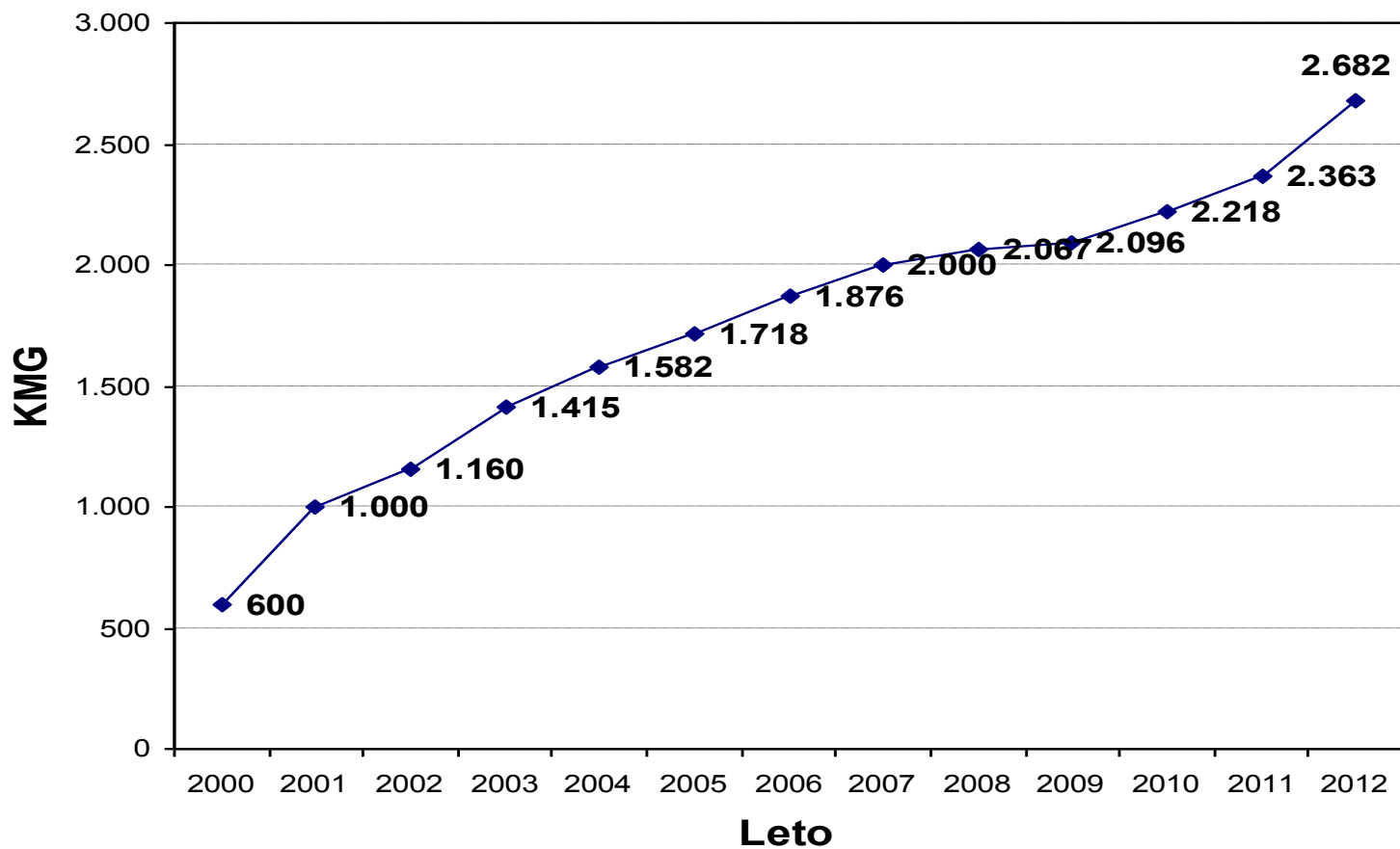
Površine v kontroli eko pridelave (v ha)

Statistični podatki za sezono 2012 (2)

Število KMG v kontroli eko pridelave

Ukrepi za hitrejši razvoj EK (1)

Strateške usmeritve

- priprava izvedbenega dokumenta za uresničitev ciljev kmetijske politike na podlagi Resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva "Zagotovimo.si hrano za jutri" za **ekološki sektor**
- eden izmed ciljev resolucije je tudi povečanje tržne ekološke pridelave in predelave ter ukrepi za podporo v preusmeritev kmetijskih gospodarstev v ekološko pridelavo in predelavo
- spodbujanje trženja ekoloških živil s poudarkom na povezovanju in skupnem nastopu pridelovalcev – Uredba o podpori za spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev (upravičeni kmetijski proizvodi: ekološki proizvodi, hmelj, pitani prašiči, sveže sadje, sveža zelenjava)

Ukrepi za hitrejši razvoj EK (2)

- spodbujanje dobave ekoloških živil preko ZJN in Uredbe o ZeJN – **sprememba ZJN**; naročnikom je omogočeno, da iz postopka javnega naročanja izločijo posamezne sklope naročila - brez izvedbe postopka javnega naročila (če naročilo ne presega 80.000 EUR in 20% skupne vrednosti vseh sklopov)
- v okviru ZeJN je obvezna nabava ekoživila oz. živil iz preusmeritve:
  - do 31. 12. 2013: 5 %
  - od 1. 1. 2014 dalje: 10 %
- priprava ustreznih ukrepov v okviru PRP 2014-2020
- večja pozornost ekološkemu kmetovanju na VVO in zavarovanih območjih

Akcijski načrt razvoja ekološkega kmetijstva do l. 2015

CILJI

- do l. 2015 **delež ekol. kmetij 15%** (danes: 3,6%!)
- do l. 2015 **delež KZU 20%** (danes: 7,5%!)
- **10% ekoživil** slovenskega porekla (0,2%)
- **potrojiti** št. ekoloških turističnih kmetij (64 turističnih kmetij)
- povečati **učinkovitost svetovalne službe** pri vzpodbujanju in razvoju ekološkega kmetijstva
- ekološko kmetijstvo kot oblika kmetovanja, ki **pospešuje trajnostni razvoj kmetijstva**

Lokalna trajnostna oskrba

Osnutek NPPP 2012-2022: **PRIORITETE**

- Razvijanje modela kmetijstva, ki bo ekonomsko učinkovito in konkurenčno, socialno in družbeno odgovorno, hkrati pa okolju prijazno in vzdržno
- Povečanje stopnje samooskrbe s kakovostno in cenovno dostopno hrano po načelu lokalne trajnostne oskrbe vsem prebivalcem Republike Slovenije
- Zagotavljanje stalnosti oskrbe in dostopnosti do kakovostne in cenovno dostopne hrane po načelu kratkih verig in lokalno trajnostne oskrbe populaciji, ki se prehranjuje v javnih zavodih (vrtci, šole, bolnice, domovi za ostarele...)

Lokalna trajnostna oskrba

Osnutek NPPP 2012-2022: CILJI

- **POVEČANJE PONUDBE LOKALNO PRIDELANE IN PREDELANE HRANE**
  - izvajanje prednostnih programskih usmeritev Resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – “Zagotovimo.si hrano za jutri”
  - spodbujanje lokalne trajnostne oskrbe preko ukrepov kmetijske in prehranske politike ter ostalih politik
- **POVEČANJE PORABE LOKALNO PRIDELANE IN PREDELANE HRANE V GOSPODINJSTVIH**
  - **izvajanje nacionalnih in lokalnih aktivnosti ozaveščanja prebivalstva o pomenu uživanja lokalno pridelane in predelane hrane s stališča zdravja in trajnostnega razvoja družbe**
- **POVEČANJE PORABE LOKALNO PRIDELANE IN PREDELANE HRANE V JAVNIH USTANOVAH**
  - proučitev in poenostavitev postopkov javnega naročanja prehranskih surovin in živilskih izdelkov z namenom uveljavljanja načela kratkih verig v sistemu javnega naročanja
  - uveljavitev modelov dobrih praks lokalne trajnostne oskrbe (npr. LOKALNE AKCIJSKE SKUPINE, SHEMA ŠOLSKEGA SADJA, SHEMA ŠOLSKEGA MLEKA...)

PRIMERI DOBRIH PRAKS

- Tradicionalni zajtrk
- Shema šolskega mleka in shema šolskega sadja (OŠ)
- Šolski ekovrt
- Zadruga Jarina, z.o.o.
- Zadruga Dobrina, z.o.o.
- Itd.

- Vsak tretji petek v novembru v vrtcih in osnovnih šolah. Letos **22. 11. 2013**. Ta dan je razglašen tudi **dan slovenske hrane**.
- Prvič izveden 18. 11. 2011 z donacijami živil domačih pridelovalcev in predelovalcev.
- Namen projekta: izobraževati, obveščati in ozaveščati šolajočo mladino in tudi širšo javnost o pomenu v okviru prehranjevalnih navad, o prednostih lokalno pridelanih živil domačega izvora, pomenu zdravega načina življenja, vključno s pomenom gibanja in izvajanja športnih aktivnosti in ravnanju z odpadki, ki nastajajo pri vsakodnevnih dejavnostih ter embalaži živil.
- Projekt spodbuja uživanje lokalne hrane, spodbuja lokalno trajnostno oskrbo in omogoča vzpostavljanje novih stikov med javnimi zavodi in lokalnimi pridelovalci in predelovalci.
- Več informacij na spletni strani <http://www.tradicionalni-zajtrk.si/> ali tradicionalni-zajtrk.mko@gov.si

Shema šolskega sadja

- Namen tega ukrepa je ustaviti trend zmanjševanja porabe sadja in zelenjave in hkrati omejiti naraščanje pojavnosti prekomerne telesne teže in debelosti pri otrocih.
- Shema je namenjena osnovnim šolam.
- Prijave in zahtevki za izplačilo se vlagajo na Agencijo Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja. Rok za vlaganje prijave za 2013-2014 je 1. december 2012.
- Primer izračuna podpore na šolo:
- 400 učencev → $400 \times 6 \text{ €/šolsko leto} = 2.400 \text{ EUR}$ šolo/šolsko leto

Shema šolskega mleka

- Namen ukrepa je povečanje uporabe mleka in določenih mlečnih izdelkov proizvedenih iz kravjega mleka na ozemlju EU.
- Ukrep omogoča vzgojno- izobraževalnim zavodom oz. šolam in vrtcem nakup mleka in določenih mlečnih proizvodov po nižani ceni, ki omogoča nižano plačilo prehrane, kjer je vključen primeren mlečni proizvod.
- Pomen mleka in mlečnih izdelkov: visoka hranilna in biološka vrednost, hranilne snovi v zelo ugodnem razmerju, vir visoko vrednih mlečnih beljakovin (esencialnih AK), vir esencialnih maščobnih kislin ter kalcija v najboljši obliki za presnovo, pa tudi fosforja, kalija, vitamina A, D in še drugih sestavin, ki so potrebne za uravnoteženo rast, razvoj in delovanje človeškega telesa.
- Trenutno je vključenih 6 šol.
- Več informacij na spletni strani http://www.arsktrp.gov.si/si/storitve_ukrepi/trzni_ukrepi/solska_prehrana/pov_racilo_za_dobavo_mleka_in_dolocenih_mlecnih_izdelkov_solskim_ustanovam/ ali gregor.svajger@gov.si

“Šolski ekovrtovi” – program ITR

Vključuje že **150 šol in vrtcev** po vsej državi:

- Spodbuja **oblikovanje šolskih ekovrtov (ŠEV)** na šolah in vrtcih in jim pri tem nudi **strokovno podporo**.
- Spodbuja **izmenjavo izkušenj** med šolami in mentorji.
- Pomaga pri razvoju rabe ekovrta pri pouku.

Glavna cilja:

- Praktična vzgoja za trajnostni razvoj – šolski ekovrt je sodoben učni pripomoček!
- Vsem otrokom omogočiti živ stik z vrtom in razumevanje (ekološke) pridelave hrane.
- Pa tudi: ...odlična podpora **uvajanju ekoživil** v šolske/ vrtčevske kuhinje in **shemi šolskega sadja**.
- Več informacij na spletni strani ITR:<http://www.itr.si/>

Doma na podeželju

- Nosilka lokalne samooskrbe na območju Srce Slovenije
- Cilji in namen delovanja: Zagotavljanje in (povečevanje) odstotka lokalne samooskrbe v območju Srce Slovenije (16 občin) z lokalno pridelano hrano
- Ciljne skupine: fizične osebe oz. gospodinjstva, javne ustanove
- Porabniki   13 vrtcev, 45 osnovnih šol, 1 dom starejših občanov
- Ponudniki   50 pridelovalcev kmetijskih pridelkov in izdelkov
- Dostava   1 dostavno vozilo

- Temeljni namen zadruga Dobrina: razvoj malih kmetij, pravična trgovina z živili, zagotavljanje možnosti pravičnega plačila pridelovalcem in proizvajalcem,
- Namen zadruga je tudi povezovanje podeželja z urbanimi središči, promocija in razvoj ekološkega kmetovanja, načel trajnostne lokalne preskrbe s hrano ter socialno-podjetniških dejavnosti na področju pridelave in predelave hrane in ohranjanje kulturne, tehnične in naravne dediščine s področja kmetijstva.
- Ustanovili so jo pridelovalci in predelovalci z majhnih tradicionalnih kmetij iz območja Slovenskih goric.
- V Mariboru od novembra 2011 preskrbujejo šole in vrtce s sezonsko, lokalno pridelano zelenjavo, s kruhom iz krušne peči in drugimi dobrotami kmečkih gospodinj.
- Sezonsko zelenjavo zjutraj nabrana in dostavljena še isti dan.

HVALA ZA POZORNOST!

HRANA IZ VAŠE BLIŽINE

Višja hranilna vrednost in vsebnost vitaminov
Prehranska varnost in domača delovna mesta
Manj onesnaževanja

ekološki

Več o ekološkem kmetovanju najdete na spletni strani: <http://www.mko.gov.si/>